

אמנה חדשה ליחסי רופאים- מטופלים

"התרבות הרפואית הקיימת מתייחסת לרופא ולמטופל כשני שותפים פעילים להליך הרפואי. שניהם נושאים באחריות משותפת בקבלת ההחלטות בדבר הטיפול הרפואי הנדרש ובהוצאתו לפועל.

יחסי הגומלין בין רופאים למטופלים עברו תמורות רבות בדור האחרון. חוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996, שם קץ לתקופה ממושכת שבה היה הרופא פוסק יחיד, שקבע והכריע בכל הסוגיות נוגעות למהלך הטיפול הרפואי. החוק הציב את זכויות המטופלים כציר המרכזי של הטיפול הרפואי. יחד עם זאת, הוא יצר אסימטריה ברורה וחד צדדית במערכת היחסים שבין הרופא למטופל: לחולה יש זכויות רבות, ללא חובות; לרופא, מאידך, יש חובות רבים ללא זכויות.

מהפכת המידע העמיקה עוד יותר את האסימטריה הזו. למטופל יש כיום גישה חופשית למידע רפואי בהיקפים גדולים. לכאורה, מעמדו של המטופל בהליך הרפואי מובטח, אך היצע המידע הרפואי הבלתי מוגבל הזמין ברשת, אינו עומד בקנה אחד עם יכולתו של אדם ממוצע להתמודד עמו ולדלות מתוכו את המידע המהימן והרלוונטי למחלתו. לצד מטופלים מיומנים, לכאורה, בדליית מידע כזה ברשת, אפשר למצוא רבים שהחשיפה למידע רפואי עודף ומבלבל, גורמת להם נזק. אלה מבקשים "להחזיר לרופא את הזכות" לקבל עבורם את ההחלטות הטיפוליות.

מטוטלת היחסים רופא-מטופל נעה שוב. המטוטלת עזבה את הקצה האחד, שבו הרופא הוא המחליט והקובע, והגיעה אל הקצה השני, שבו נדרש המטופל לקבל החלטות בעצמו ועתה היא נעה אל נקודת שיווי משקל חדשה המגדירה את משקלה היחסי של אחרייתם של הרופא והמטופל בקשר המקצועי ביניהם. גם למחויבות החברתית הכוללת ולהתחשבות באילוצים הכלכליים השפעה על עיצוב התרבות הרפואית.

ניסיון להסדיר את יחסי הגומלין בין הרופאים בישראל לציבור המטופלים

התרבות הרפואית הקיימת מתייחסת לרופא ולמטופל כשני שותפים פעילים

להליך הרפואי. שניהם נושאים באחריות משותפת בקבלת ההחלטות הנוגעות לטיפול הרפואי הנדרש ובהוצאתו אל הפועל

מדובר בניסיון להסדיר את יחסי הגומלין בין הרופאים לציבור המטופלים ואת שיתוף הפעולה הראוי ביניהם, במטרה לשפר ולייעל את הטיפול הרפואי

ואת שיתוף הפעולה הראוי ביניהם וזאת כדי לשפר ולייעל את הטיפול הרפואי. מחלה אינה "מקצוע" והמטופלים אינם מאוגדים בגילדה או קהילה מקצועית שלה כללי התנהלות מקצועיים. לפיכך, אין לצפות שהציבור יקבע לעצמו "כללים אתניים" ביחסו לרופאים או שרופאים יכתיבו כללי אתיקה כאלה למטופליהם. יחד עם זאת, כמי שמקדישים את חייהם המקצועיים לטיפול בחולים, רשאים רופאים לצפות ממטופליהם להתנהלות ראויה לפי כללים ברורים, לצד הכללים האתיים המחייבים את הרופאים.

(את מסמך ניתן לקרוא במלואו באתר ההסתדרות הרפואית/הלשכה לאתיקה).

המסמך אינו סימטרי. הרופאים נוטלים על עצמם חובות ברורים, מעל ומעבר ללשון החוק, ואילו מאידך, מהמטופלים מצפים הרופאים להתנהלות ראויה בנוסח ההצהרה הכלולה בו.

תודתי לפרופ' רבקה כרמי, נשיאת אוניברסיטת בן גוריון בנגב, ולפרופ' זמיר, שופט בית המשפט העליון בדימוס, שהקדישו מזמנם היקר לקריאת המסמך ולבחנינו "בעין הציבורית". הערותיהם הנבונות הוטמעו במסמך ותרמו רבות לשיפורו.

לבסוף ברצוני להודות לחברי ועדת ההיגוי על השעות הרבות שהקדישו לכתיבת מסמך זה. על ההתלהבות, על התבונה, על הידע, על הנחיצות ותחושת השליחות שליוו את עבודתם וסייעו למלאכת המרכבה שלא הייתה באה לעולם בלעדיהם.